

ANALIZA SYSTEMU KSZTAŁCENIA, ZAKRESU PRAW I OBOWIĄZKÓW ORAZ SAMODZIELNOŚCI ZAWODOWEJ FIZJOTERAPEUTÓW W EUROPIE

Słowa kluczowe: edukacja, regulacje prawne, rynek europejski, rehabilitacja, kompetencje zawodowe.

Wstęp

System kształcenia, prawa i obowiązki oraz autonomia zawodowa są ze sobą ściśle powiązane. Dobry system kształcenia gwarantuje uzyskanie szerokich kompetencji, co należy wiązać ze zwiększoną samodzielnością zawodową. Standardy edukacji, aktywność i autonomia zawodowa powinny mieć odniesienie w zapisach prawnych. Dotyczy to zwłaszcza zawodów zaufania publicznego. Fizjoterapia posiada w Europie różny status, jednak w centrum uwagi zawsze stoi pacjent, a jego bezpieczeństwo powinno być zagwarantowane prawnymi regulacjami rządowymi lub samorządowymi w oparciu o aktualne badania rynkowe. Charakterystyka zawodu stanowi bazę danych, podstawowych sektorów zawodu, opracowanych statystycznie i poddanych globalnej analizie porównawczej. Na podstawie rysujących się trendów społecznych i rynkowych w Europie rozpoczęto debatę na temat istotnego znaczenia ogólnie pojętej rehabilitacji.

Zagadnienia ogólne

Fizjoterapeuta jako część zespołu interdyscyplinarnego ma realny wpływ na globalną poprawę zdrowia społeczeństwa. Leczenie czynnikami fizykalnymi wykorzystywano już w czasach starożytnych. Dzisiejsza fizjoterapia istnieje w Europie od około XVIII wieku. Model zespołu rehabilitacyjnego obejmuje współpracę wielu specjalistów, takich jak: lekarz, fizjoterapeuta, psycholog, logopeda i inni. Rynek Unii gwarantuje swobodny przepływ pracowników. W trosce o równą dystrybucję specjalistów na rynku, wprowadzono Dyrektywę 2005/36/EC ułatwiającą migrację zawodów regulowanych, znowelizowaną na potrzeby ewoluującego rynku do Dyrektywy 2013/55/EU. Fizjoterapeuci stanowią czwartą pod względem liczebności grupę osób emigrujących w celu zawodowym wśród zawodów regulowanych. Światowa Konfederacja Fizjoterapii dbając o interesy tej grupy od lat prowadzi badania, wyznacza kierunki rozwoju i zaznacza potrzeby rynkowe. W regionie europejskim wspiera działania dążące do ujednoczenia regulacji, systemu kształcenia, kompetencji i samodzielności zawodowej.

Metoda badań

Badaniem zostały objęte 32 państwa z 41 wchodzących w skład WCPT regionu europejskiego, które odpowiedziały na przesłaną drogą mailową ankietę on-line. Autorska ankieta obejmowała 6 kluczowych działów, charakteryzujących zawód fizjoterapii. Wyniki opracowane podstawową statystyką zobrazowano w postaci autorskich map.

Wnioski

- 1) Zawód fizjoterapii jest różnie regulowany w Europie. W większości państw europejskich, PTy jest zaliczana do specjalistycznych zawodów regulowanych. Jednak występują duże różnice na poszczególnych płaszczyznach legislacyjnych. Rozpatrując system kształcenia, zakres praw i obowiązków oraz samodzielność zawodową pod kątem zapisów prawnych, mimo istniejących rekomendacji, widoczne są braki regulacji lub jej duże rozbieżności. Podobny i usystematyzowany statut zawodu występuje w państwach, które posiadają Samorząd Zawodowy. Wnioskuje się zatem potrzebę tworzenia izb, które zarządzane są przez specjalistów z dziedziny fizjoterapii w celu rozwoju i ujednolicenia zawodu PTy w Europie pod kątem realnych potrzeb rynkowych.
- 2) Brak jest rzetelnych i przejrzystych opracowań dotyczących charakterystyki zawodu w państwach Europy. Istnieje potrzeba cyklicznych publikacji danych rynkowych dotyczących fizjoterapii, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym, z globalną analizą porównawczą w opracowaniach statystycznych. Niezbędnym elementem prowadzenia powyższych baz danych wydaje się istnienie obowiązkowego rejestru zawodowego, obejmującego wszystkich pracowników w danym kraju, prowadzonego przez organ, w skład którego wchodzi fizjoterapeuci. Ze względu na dynamicznie zmienny rynek dane te powinny być cyklicznie aktualizowane.
- 3) Ze względu na rysujące się trendy rynkowe i społeczne wpływające na jakość życia i zdrowia w populacji europejskiej, wzrastające zapotrzebowanie na usługi z dziedziny rehabilitacji, nierównomierne rozmieszczenie specjalistów w regionie, oraz dużą liczbę migracji fizjoterapeutów zaznacza się potrzebę ujednolicenia rynku zawodowego w Europie. Wspólny system kształcenia, nowelizacja Dyrektywy, próba wyrównania dostępu do specjalistów

poprzez rozporządzenia Komisji Europejskiej dotyczące zawodów regulowanych, oraz zbliżone parametry społeczno-ekonomiczne większości państw w Europie sprzyjają ujednoczeniu rynku.

- 4) Autonomia zawodowa PTy w postaci globalnego, bezpośredniego dostępu do jego usług prowadzi do poprawy jakości i efektywności fizjoterapii, rozwoju profilaktyki zdrowotnej, zwiększenia dostępności do usług PTs, odciążenia kadry medycznej oraz oszczędności finansowych sektora medycznego. Pomimo ujednoczonego systemu kształcenia w dziedzinie fizjoterapii narzuconego w EU-28 przez system Boloński, występują różnice w podstawowych i rozszerzonych kompetencjach zawodowych. Zaznacza się potrzeba nakreślenia wspólnej definicji zaawansowanych kompetencji zawodowych dotyczących PTs.